ע: בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

בה נתקנו. פי' נקונט' מדת הקב"ה כאיומל שהוא מכה בו מרפא גם בתוך גם כמו ילדת אם בציון ואני אהיה חומת אש ואין עניין זה לזה כלל אלא היינו כדאמרי' בב"ר משל לבן מלך שקלקל עם אחת משפחותיו כיון ששמע המלך עורדו והוליאו חוץ לפלטרין שלו והיה מחזר על הפתחים של שפחותיו ולא היו מקבלין אותו אלא אותה שקלקלה עמו פתחה לו ולמיה וקבלתו כך בשעה שאכל אדם מפרי האילן עורדו והוליאו מחוץ לגן עדן והיה מחזר על כל האילנות ולא היו מקבלין אותו מה היו אומרים לו א"ר ברכיה הא גנבא דגנב דעתא דברייה היינו הא דכתיב אל תביאני רגל גאוה רגל שנתגאה על בוראו ויד רשעים אל תנידני לא תסב מני עלה אבל התאנה ע"י שאכל ממנה פתחה לו ולמיה וקבלתו:

ואין עולים לה ביום. ואם תאמר הא כבר תנא ליה ריש לקיש לגור עיבורו וי"ל דס"ד לומר לאפוקי יום העיבור אתא אלא לאפוקי לילה שלפני העיבור:

על

שאין לך דבר שמביא ילדה לאדם אלא יין. הלכך מסתברא דעל ידו נקנסה מיתה וכיון לעולם: **שאין הסיעוד יודע וכו'.** ומדקרי ליה (ו) הדעת טוב ורע שמע מינה היינו טעים: **כדבר שנתקלקלו בו נתקנו.** מדת הקב"ה כאיומל שהוא מכה בו הוא מרפא גם בתוך גם כמו ילדת אם בציון (איכה ד) וכתיב (זכריה ב) ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב: **למואל מלך.** שלמה המלך למואל מעשיו וחכמתו להקב"ה. למואל שמיהו? הוא כמו ידי שמתי למו פי (איוב מ): **משא אשר יסרתו אמו.** פרשת תוכחה שהוכחתו אמו: **שכפאתו על העמוד.** להלקותו וייסור לשון מלקות כדאמרי' לקמן (דף עח:) ויסרו אותו (ו) זה מלקות ומפני שהיתה רואה שהוא בעל הנאה ומרבה בסעודתו היתה מוכיחתו: **אמו גרמה לו.** להיות רשע שהרי באיין לא יתלו המוכה והיינו מה ברי למה תגרום לרבן אמרין שאתה בני ולא בן אביך: **כר בעני.** מעי גרמו לך להיות בעל לוה וכעל כח שדמקתי ונכנסתי שתמים יפה לולד לגבנו ולזרעו כדאמרינן במס' נדה (דף לא.) שלשה מדשים האחרונים תמים יפה לולד שמתוך כך יצא הולד מלוכן ומזורע: **אי שכר.** כלומר אל רוזנים לומר איה שכר לא נאה לומר לך (ו): **בער אנכי מאיש.** ההוא משא כתיב: **זה אדם הראשון.** שנכשל ביין ואני שמיתי יותר מהן: **שכולה סריקין.** רקיק שיבגילוהו בכך אבל אם יש בחבורה אדם הגון כבי האי גוונא לא ממשיך ואינו נעשה בן סורר ומורה ובחבורה דלאו מלוה קאמר: **הא קמ"ל.** מתני' דאפי' כולה סריקין כיון דאיחבור השתא למצוה פטור ולעולם הינו דבן סורר ומורה אינו אלא בחבורת סריקין: **אכל בעיבור החדש.** כדמפרש לקמן שהן נקבלין עשרה לו יותר ועולין בעלייה ואין אפיקה זו אלא לפרסם הדבר שעברוהו ולא לעיין דהא אין עולין אלא לאור עיבורו דהיינו ליל מולאי שלשים וכבר מעובר הוא דהא לא קדשו היום את החדש וקדום אין אם ביום מחרת דהיינו יום שלשים ואחד למעות על כך כדאמרי' (ר"ה ד' כה.) שלא בזמנו אין מקדשין אותו ועוד דאי לקדושי בשלשה פני: **כפת דגן.** ולא ידענא מאוס מאי נקט פת דגן ומשמע למעוטי פת אורז ודוחן קא אתי: יום עבורו הוא יום שלשים שנעשה ממנו חדש היולא מעובר: **אור יום עבורו.** מולאי שלשים ולהודיע שעברוהו:

אחריו. אקדימו כמו מרפי ואפלי (ע"ז ד' עה.). אחריו ועולו בלילה היו יושבין אם ועושין הומה להשמיע קול וקאמר להו רבי חייא להקדים ולעלות מבעוד יום מעט כדי שילאו אותם עוברי דרכים כשהן עולין ויפרסמו והיינו דקתני אין עולין לה בלילה אלא ביום והאי דקתני אין עולין לה ביום לעיקר מילתא קאי שהפעולה ומשאו ומתנו של דבר בלילה הוא: **אחריו ופוקו.** בבקר אל תאחרו לילך שהרואה אתכם יורדין בהשכמה מבין שישבו אם כל הלילה ומתפרסם הדבר אבל הרואה אותם יורדין שלא בהשכמה סבור שעכשיו עלו ואין מבין הדבר: (ו) **אכל מעשר שני.** גנב ממעות מע"ש וקנה בשר יין ואכל דאי גנב בשר יין עצמו אפי' לחולין נמי לא כדאמר (ע"ז לא) עד שיקח בשר בזול ויאכל יין בזול וישתה (ו) (ומן החנוני): **דכי אורחיה.** כדרך מלוחו נאמר בבקר ובלילה וביין ובשכר במע"ש (דברים יד): (ו) **אכל נבלות וטריפות.** לקמן יליף לפטורא: **אכל בשר עוף.** טהור פטור דלא חשיב דלא ממשיך בתורה: סתם שקלים היינו עופות עומדים דכתיב בהם שקץ הם (ויקרא יא). דמשים הן שרלים. ושעמא משום דאיגנו שומע בקולנו בעינן ולא זה שלף בקולו של מקום אינו שומע: **הא עהורים חייב.** (ו) כדתנן במתני' דאילטריך לאשמועינן דפטור משקיס: **להשלים.** שאפילו אכל תרטימר בשר חסר כזית מבהמה טהורה והשלימה לתרטימר מבשר עופות עומדים פטור משום דאינו שומע בקולו של מקום דכוותה בטהורים מיחייב: **לאיבוי תנחומי אבלים.** דאע"ג דתקנתא דרבנן בעלמא הוא. דאי מריחא הוה אמינא חבורת מצוה היינו בהנים שאוכלין קדשים או פסחים: **פעמים לבור.** אע"ג דלא עבר אלא אדרבנן: **ושמעא מאי.** מפטר אדבר עבירה: **אינו שומע בקולנו.** מיעוטא הוא ולאפוקי האי דלף בקולו של מקום אינו שומע: **דבילה קעילים.** מאותו מקוס ואע"ג דמשכרא לא מיחייב עליה דלא ממשיך:

חייב